

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Direcció General
de Salut Pública

Subdirecció General de Drogodependències

ENQUESTA SOBRE DROGUES A LA POBLACIÓ ESCOLAR DE CATALUNYA. L'ANY 2004

Travessera de les Corts, 131-159
Pavelló Ave Maria
08028 Barcelona
Tel 93 227 29 00
Fax 93 227 29 90
www.gencat.es/sanitat

ÍNDEX

I.	INTRODUCCIÓ	1
II.	RESUM	5
III.	CONSUM DE TABAC.....	16
IV.	CONSUM D'ALCOHOL.....	23
V.	CONSUM DE TRANQUIL·LITZANTS	29
VI.	CONSUM DE CÀNNABIS	31
VII.	CONSUM DE COCAÏNA.....	35
VIII.	CONSUM D'HEROÏNA.....	37
IX.	CONSUM D' <i>SPEED</i> I AMFETAMINES	39
X.	CONSUM D'AL·LUCINÒGENS	41
XI.	CONSUM DE SUBSTÀNCIES VOLÀTILS	43
XII.	CONSUM D'ÈXTASI I ALTRES DROGUES DE DISSENY.....	45
XIII.	POLICONSUM.....	47
XIV.	OPINIONS SOBRE EL CONSUM DE DROGUES	48
	XIV.1. Risc percebut davant de diverses conductes de consum	48
	XIV.2. Aprovació/rebuig de determinades conductes de consum	51
	XIV.3. Disponibilitat percebuda	52
XV.	INFORMACIÓ REBUDA SOBRE EL CONSUM DE DROGUES.....	53
XVI.	ENTORN SOCIAL	56
XVII.	METODOLOGIA: FITXA TÈCNICA	59
	XVII.1 Població de referència	59
	XVII.2 Disseny mostral	59
	XVII.3 Desenvolupament del treball de camp	62

INTRODUCCIÓ

Aquest document presenta els principals resultats obtinguts en l'Enquesta sobre drogues a la població escolar de Catalunya, al 2004. La seva realització s'ha guiat per la metodologia establerta en el Projecte Espanyol d'Enquestes Escolars sobre Drogues (PEEED).

L'objectiu general de l'Enquesta és conèixer de forma periòdica la situació i les tendències del consum de drogues entre els estudiants d'ESO, Batxillerat i cicles formatius de grau mitjà (CFGM), en l'àmbit estatal i autonòmic, a fi d'orientar el desenvolupament i l'avaluació d'intervencions destinades a reduir-ne el consum i els seus problemes associats.

A partir d'aquest objectiu general, els objectius concrets del projecte són:

- a) Estimar la prevalença de consum de les diferents substàncies.
- b) Estimar els patrons de consum i les característiques sociodemogràfiques més importants dels consumidors.
- c) Estimar les opinions, els coneixements, les percepcions i les actituds davant de determinats aspectes relacionats amb l'abús de drogues: oferta i accessibilitat (especialment, la disponibilitat percebuda) i consum (especialment, el risc percebut davant de diverses conductes de consum).
- d) Identificar factors de risc associats al consum de les diferents substàncies (factors socioeconòmics, estils de vida, etc.).
- e) Conèixer el grau d'exposició i receptivitat dels estudiants a determinades intervencions.

A part de l'assenyalat, hi ha un altre objectiu conjuntural: conèixer de forma detallada les conductes i circumstàncies de consum, durant el cap de setmana, incidint especialment en el consum de begudes alcohòliques.

Aquest informe se centra fonamentalment en els objectius a), b) i c).

Com a variables d'anàlisi, s'han utilitzat: el sexe, l'edat, la titularitat del centre educatiu i el tipus d'ensenyament, encara que amb la cautela necessària que exigeix la forta associació que presenta aquesta variable amb la de l'edat.

RESUM

La mostra s'ha repartit homogèniament per sexe: el 52,7% de la població enquestada van ser nois i el 47,3% restant, noies. Per edats, la mostra s'ha repartit així: el 20,4% són estudiants de 14 anys, el 23,5% de 15 anys, el 35,3% de 16 anys, el 15,2% de 17 anys i, finalment, el 5,6% restant de 18 anys.

En el 91,6% dels casos, els pares dels alumnes enquestats tenien treball en el moment de realitzar-se l'enquesta; mentre que el 74,7% de les mares tenien una ocupació fora de la llar. El percentatge d'atur de pares i mares ha estat, respectivament, de l'1,6 i de l'1,9%, encara que el 21,7% de les mares s'ocupaven de les tasques de la casa, davant una percentatge pràcticament nul (0,1%) entre els pares.

Al voltant d'una quarta part de progenitors (25,0% els pares i 25,2% les mares) tenien un nivell d'estudis baix, fins a primaris; amb uns percentatges del 22,2% i del 21,9% d'estudis universitaris, respectivament, per a pares i mares. No obstant això, s'ha d'assenyalar que el 26,3% dels alumnes va declarar desconèixer el nivell d'estudis del pare i el 23,3% el de la mare.

Respecte al consum de les substàncies analitzades, l'alcohol continua sent la més consumida entre els joves de 14 a 18 anys: un 77,1% declara haver-ne consumit alguna vegada, el 76,8% ho va fer als 12 mesos previs a l'enquesta i el 60,6% als últims 30 dies.

Els llocs predominants de consum són espais públics: primordialment els pubs i discoteques (79,1%), als quals també s'ha d'afegir els bars i cafeteries (31,7%), i el carrer i els parcs (22,1%) com a llocs rellevants, encara que destaca el consum a casa, que ocupa el segon lloc i és esmentat pel 38,2% dels alumnes enquestats.

Els indicadors indirectes de consum excessiu d'alcohol presenten xifres elevades. Un 41,3% dels estudiants de 14 a 18 anys manifesta haver-se emborratxat alguna

vegada i un 24,7% en els últims trenta dies. Malgrat això, sols un 8,8% de la població d'estudi té la percepció de consumir-ne molt o bastant.

Tenint en compte el consum dels últims 30 dies, el tabac és la segona substància més estesa entre els estudiants de 14 a 18 anys, per darrere de l'alcohol: un 29,7% són fumadors actuals.

L'edat d'inici del consum de tabac es mostra com la més baixa de totes les substàncies analitzades (13,0 anys), seguida per l'heroïna (13,5 anys).

El consum de tabac es pot considerar relativament moderat, ja que el consum mitjà dels fumadors actuals és de 7,8 cigarrets cada dia que fumen: un 43,8% refereix consums d'1 a 5 cigarrets cada dia que fuma, mentre que un 32,2% fuma de 6 a 10 cigarrets per dia i un 24,0% més de 10.

Excepte l'alcohol i el tabac, i prenent com a referència el consum en els últims dotze mesos, el cànnabis continua sent, amb diferència, la droga més estesa entre els estudiants de 14 a 18 anys: un 41,8% va declarar haver consumit aquesta substància en els 12 mesos previs a l'enquesta.

A continuació, la cocaïna, els tranquil·litzants i els al·lucinògens, amb una proporció de consumidors en els últims dotze mesos del 6,8, el 5,2 i el 3,7%, respectivament, són les substàncies més consumides. Per ordre de prevalença, hi van al darrera: l'*speed* i les amfetamines (3,2%), les substàncies volàtils (2,8%) i l'èxtasi (2,2%). L'heroïna té una prevalença de consum del 0,5%, dins dels últims dotze mesos.

Tenint en compte els tres indicadors utilitzats (consum alguna vegada, els últims 12 mesos o els últims 30 dies), el sexe estableix diferències de consum. La proporció de consumidors és significativament més baixa en les noies que en els nois, en totes les substàncies il·legals, encara que elles consumeixen amb més

freqüència alcohol, tabac i tranquil·litzants.

TAULA II.1 PREVALENCES DEL CONSUM DE DIFERENTS SUBSTÀNCIES PER SEXES

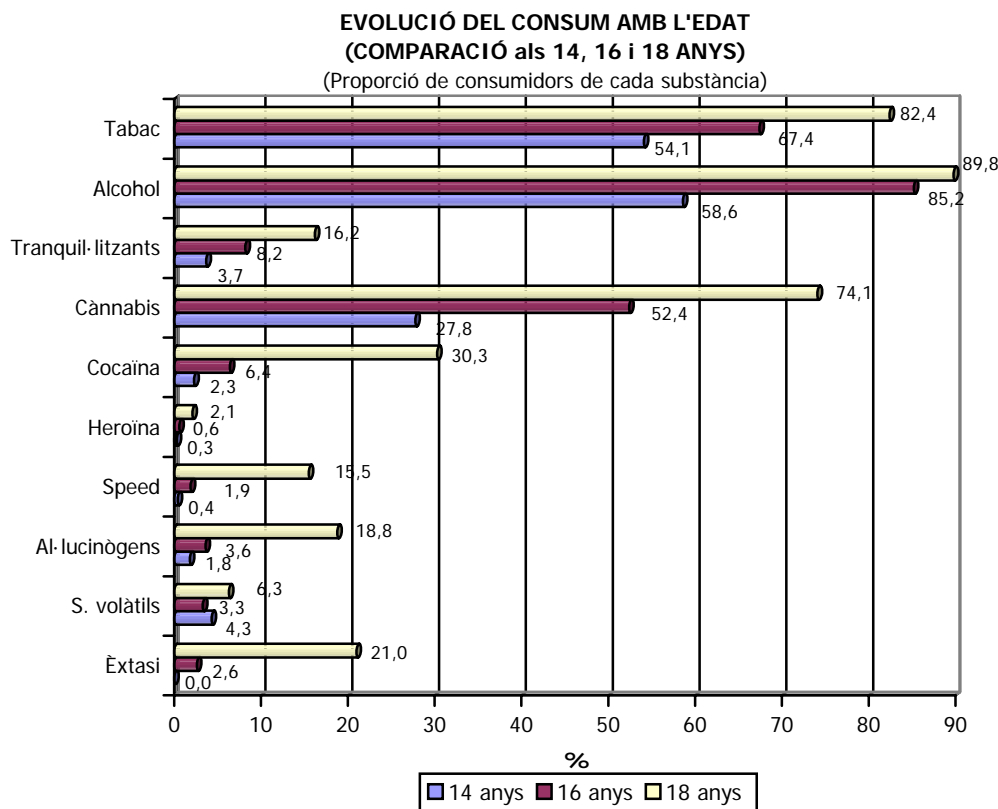
	ALGUNA VEGADA		ÚLTIMS 12 MESOS		ÚLTIMS 30 DIES	
	HOMES	DONES	HOMES	DONES	HOMES	DONES
· Alcohol	75,5	78,9	75,0	78,8	60,6	60,6
· Tabac	62,8	67,8	-	-	28,6	34,2
· Tranquil·litzants	5,4	9,7	3,3	7,3	1,4	4,0
· Cànnabis	47,3	47,2	43,0	40,5	32,2	28,3
· Cocaïna	10,0	7,2	8,1	5,4	4,3	2,3
· Heroïna	0,9	0,3	0,8	0,3	0,7	0,3
· <i>Speed</i> i amfetamines	5,3	3,3	4,2	2,2	2,3	1,2
· Èxtasi	5,1	4,2	2,8	1,5	1,7	0,5
· Al·lucinògens	6,9	3,9	5,1	2,1	3,0	0,8
· Substàncies volàtils	5,0	3,3	3,5	2,1	1,7	1,1

Cal destacar el consum de tranquil·litzants entre les dones, amb una prevalença del 9,7% per al consum alguna vegada, del 7,3% per als últims dotze mesos i del 4,0% als últims 30 dies, xifres significativament superiors a les dels homes en els tres casos.

En general, la proporció de consumidors augmenta amb l'edat en totes les substàncies i és clarament creixent en passar de cada franja a la immediatament superior, a la majoria de les substàncies. A més, en totes les substàncies il·legals, excepte a les volàtils, l'increment s'estén des dels 14 fins als 18 anys. A aquesta edat, l'indicador de consum arriba als valors màxims.

No obstant això, en substàncies com l'*speed*, l'èxtasi i els al·lucinògens, aquesta

evolució no és contínua: hi ha menys consums als 16 anys que als 15, a les tres substàncies esmentades.

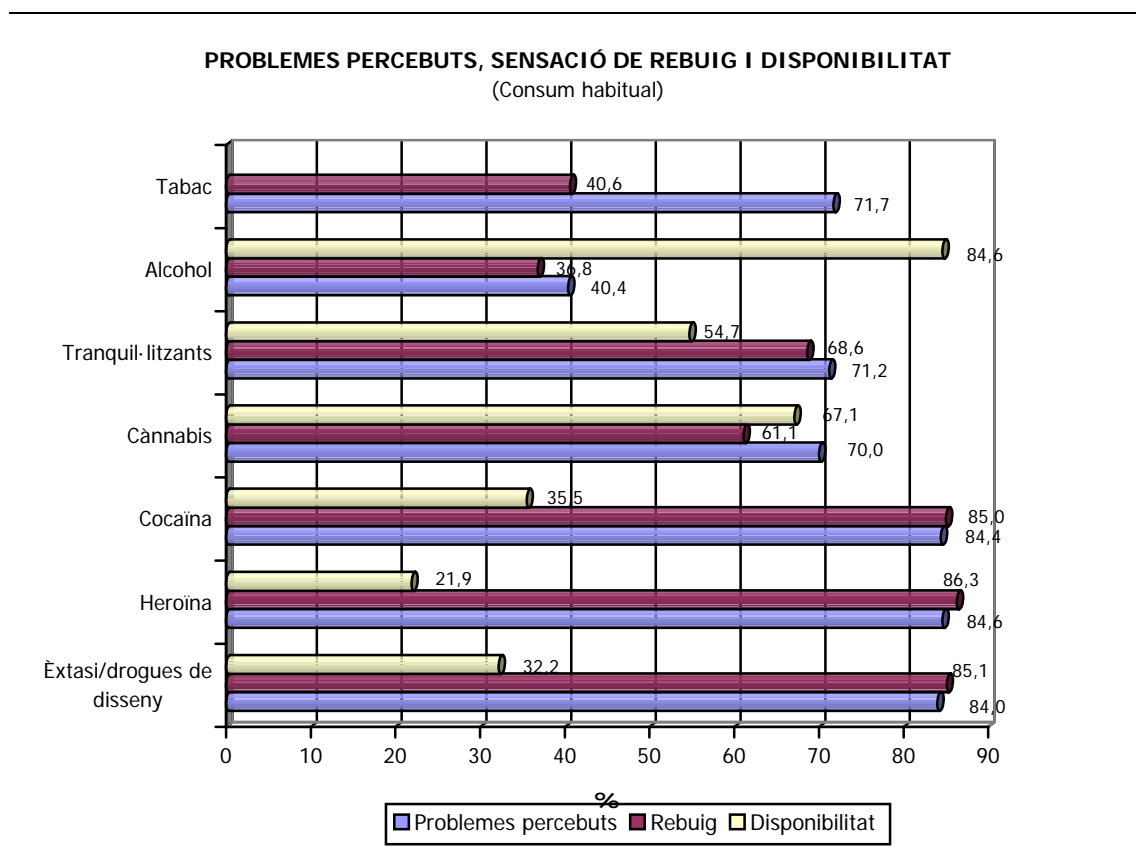

Gràfic II.1. Evolució del consum amb l'edat (alguna vegada)

Exceptuant el tabac i l'alcohol, i prenent com a referència l'indicador de continuïtat en el consum (en aquest cas, proporció de consumidors 'alguna vegada a la vida' que també ho són en els últims dotze mesos), cànnabis, heroïna, cocaïna, *speed* i amfetamines, tranquil·litzants, al·lucinògens, substàncies volàtils i èxtasi són, per aquest ordre, les substàncies en les que la continuïtat obté xifres més altes. Destaca l'alt valor de continuïtat del cànnabis i l'heroïna, superant la continuïtat del consum d'ambdues substàncies el 80% (el 88,6% i el 83,3% dels consumidors 'alguna vegada a la vida' d'aquestes substàncies, respectivament, n'havien consumit en els últims dotze mesos).

Les conductes que s'associen a menys problemes són el consum esporàdic de cànnabis i tranquil·litzants, i el d'alcohol. Al costat oposat, el consum d'heroïna, el de cocaïna, i el d'èxtasi i drogues de disseny són les tres conductes percebudes com a més problemàtiques.

Gràfic II.2. Problemes percebuts, sensació de rebuig i disponibilitat de les diferents substàncies

Malgrat aquest últim resultat, es constata que el risc percebut va més associat a la freqüència de consum que al tipus de substància, fins al punt que el risc percebut del consum habitual de qualsevol de les substàncies de comerç il·legal i el tabac és més alt que el percebut pel consum esporàdic de substàncies com l'èxtasi, la cocaïna o l'heroïna.

De nou l'alcohol, amb gran diferència respecte a la resta, el cànnabis i els tranquil·litzants són les drogues que es perceben com a més accessibles.

Un 87,2% dels estudiants de 14 a 18 anys manifesta estar prou informat en relació amb el consum de drogues, els seus efectes i els problemes associats amb les diferents substàncies i les seves formes de consum.

Les vies principals per on reben informació són: les xerrades i els cursos sobre el tema (59,3%), els mitjans de comunicació (58,1%), els pares i germans (54,1%), els professors (53,9%) i els amics (47,7%). No obstant això, les vies més utilitzades no són sempre les considerades més idònies per rebre una informació millor i més objectiva. Segons les respostes obtingudes, aquestes últimes serien poder rebre informació de persones que han tingut contacte amb les drogues, que és considerada idònia pel 39,9%, i les xerrades o cursos sobre el tema, amb un 39,0%.

Respecte a les absències a classe, durant el mes anterior a l'enquesta, la mitjana se situa entorn d'1,3 faltes mensuals. Els estudiants que més falten són els de 18 anys, amb una mitjana d'1,7 faltes, i els de CFGM (1,6 faltes); no s'hi detecten diferències significatives en una anàlisi per sexe.

Respecte al motiu de l'última absència escolar, el principal és la malaltia o la necessitat de recórrer al metge, esmentada en un 63,3% dels casos i amb una evolució decreixent amb l'edat. Al contrari, el fet que als alumnes no els vingués de gust anar a classe (12,6% del total) experimenta de forma global una evolució de signe contrari: passa del 6,9%, entre els més joves (14 anys), al 15,5% (18 anys). La mateixa tendència s'observa en la necessitat de realitzar gestions o atendre un compromís, que té un percentatge de citació del 13,4% total, passant del 9,0% als 14 anys, al 18,7% als 18 anys d'edat. Els nois són els qui més sovint esgrimeixen les raons de falta d'apetència i de gestions o compromisos (14,4 i 15,4%), davant el 10,7 i l'11,4% de les noies, respectivament. Elles al·leguen més motius mèdics: 68,0 pel 58,7% dels nois.

El percentatge de repetidors de curs alguna vegada assoleix els valors més alts entre els nois (24,1 pel 18,8% de les noies i el 21,6% total) i, especialment, entre els estudiants dels CFGM (44,0%). El nombre de repetidors alguna vegada augmenta dràsticament amb l'edat dels enquestats des del 0,9% dels estudiants de 14 anys fins al 74,0% dels de 18, i també el nombre de repetidors actuals (9,4%) té un creixement amb l'edat, des del 0,0% dels 14 anys fins al 29,5% dels 18 anys. En ambdós índexs, els valors més elevats són els dels nois (els ja comentats 24,1% de repetidors alguna vegada i el 9,4% dels actuals) i els valors mínims són dels estudiants d'ESO (16,7%) i dels CFGM (2,8%), respectivament, per als dos indicadors esmentats.

Un 15,9% dels estudiants enquestats va declarar tenir treball, diari o no. Alternar els estudis amb algun tipus d'activitat laboral passa de forma més habitual conforme augmenta l'edat dels enquestats: des dels 14 anys (5,4%) fins als 18 anys (44,4%). Entre els estudiants en atur, amb l'edat, creix igualment la intenció de trobar una feina, fins als 17 anys; en aquest indicador, es passa d'un 6,7% dels enquestats de 14 anys, al 18,5% dels de 17 anys. Aquests valors són una mica inferiors en el grup de 18 anys: 17,4%. Els nois són els qui alternen de forma significativament més habitual estudis i treball (17,9% pel 13,7% de les noies), així com els estudiants dels CFGM, que és el grup que hi té uns percentatges més elevats per tipus d'estudis: en el moment de l'enquesta, un 39,9% d'ells treballava i un 16,0% buscava feina.

La quantitat de diners que disposen els estudiants, de mitjana setmanal, per satisfer les seves despeses personals, se situa en 18,2 euros; encara que amb una desviació estàndard elevada: 21,4 €. Aquesta mitjana de diners disponibles setmanals augmenta constantment amb l'edat: des dels 14 anys (12,0 €) fins als 18 anys (31,6 €); l'increment més fort és en passar dels 16 als 17 anys (7,9 €). Els nois són els qui disposen de més diners a la setmana (19,4 €, pels 16,8 de les noies), encara que amb una desviació estàndard també més gran (23,4 € ells i 18,9 elles). Respecte al tipus d'estudis cursats, els estudiants dels CFGM són els que disposen de més diners setmanals (31,9 €, pels 19,6 dels de Batxillerat o els 14,3 dels d'ESO), encara que aquest fet està relacionat amb l'edat mitjana dels alumnes components de cada grup,

que és més elevada entre els alumnes de CFGM, intermèdia per als de Batxillerat i més baixa per als d'ESO.

Per analitzar l'ocupació del temps lliure dels estudiants, al qüestionari es van incloure diverses preguntes relatives a les activitats realitzades, tant en dies feiners com en cap de setmana. Per regla general, les activitats més declarades com a realitzades en dies feiners es refereixen a les desenvolupades fonamentalment de forma individual, com escoltar música (83,2%), veure la televisió (77,5%), o estar amb les amistats (60,1%). Mentre que la majoria de les activitats es mantenen estables respecte a l'edat, llegir llibres i revistes, o les activitats artístiques o culturals, predominen entre les noies i practicar algun esport o jugar amb ordinadors o videojocs, entre els nois.

Les activitats socials, menys realitzades durant els dies feiners, es fan de forma més habitual durant els caps de setmana. Així, estar amb els amics i amigues és declarat pel 88,3% dels estudiants d'entre 14 i 18 anys, anar a bars o discoteques per un 71,9% i anar al cine o al teatre per un 71,1%. Tan sols una activitat que podria classificar-se com a individual -escoltar música- assoleix índexs de resposta elevats per als caps de setmana (78,1%). Altres activitats, com veure la televisió, llegir llibres i revistes o practicar algun esport, baixen considerablement els seus índexs respecte als valors assolits per als dies feiners. L'evolució de cada activitat respecte a l'edat en caps de setmana segueix patrons similars a l'evolució per als dies feiners, si bé anar a bars o discoteques augmenta en percentatge, segons s'incrementa l'edat. No obstant això, en analitzar les activitats del cap de setmana respecte al sexe dels enquestats, no s'hi observen diferències significatives, exceptuant anar a bars o discoteques, a concerts, llegir llibres o revistes, o anar a festes, que les noies esmenten més habitualment, i practicar algun esport, veure algun espectacle esportiu o jugar amb ordinadors o videojocs, que són més habituals entre els nois.

Nou de cada deu enquestats declaren estar satisfets amb l'ocupació del seu temps lliure. Aquest percentatge és més elevat entre els nois (92,2%), els estudiants de 18 anys (95,9%) i els de CFGM (95,6%).

El 20,7% dels enquestats va declarar sortir a la nit, tots els caps de setmana, en els 12 mesos previs a l'enquesta, i un 1,5% gairebé tots els dies. La freqüència de sortides a la nit, tots els caps de setmana, augmenta clarament amb l'edat, des de l'11,4% dels de 14 anys, fins al 41,4% dels de 18 anys. Quant al sexe, cal destacar que els dos indicadors esmentats tenen uns índexs més elevats entre els nois (24,4 i 2,0%, respectivament) que entre les seves companyes (16,5 i 1,0%). També el tipus d'estudis indueix diferències en les respostes relatives a les sortides a la nit: els estudiants de CFGM declaren sortir tots els caps de setmana (44,3%), els de Batxillerat (21,9%) i els d'ESO (14,9%).

La variable edat també estableix diferències molt clares en l'hora de tornada a casa, en l'última sortida del cap de setmana, com es podria esperar: cada grup d'edat declara haver tornat a casa, després de les 4 de la matinada o al matí següent, més que el grup d'edat anterior, i els valors mitjans se superen a partir dels 16 anys. Així mateix, la tornada a casa, abans de les 2 de la matinada, és més comuna com més joves són els estudiants.

TAULA II.2 HORA DE TORNADA A CASA L'ÚLTIMA SORTIDA EN CAP DE SETMANA PER EDAT

HORA DE TORNADA A CASA L'ÚLTIMA SORTIDA EN CAP DE SETMANA						
	Edat					Total
	14	15	16	17	18	
Abans de les 12	19,9	17,6	9,4	2,9	1,6	11,8
Entre les 12 i la 1	18,9	10,5	9,0	5,2	2,8	10,3
Entre la 1 i les 2	18,4	11,7	10,3	6,4	5,8	11,3
Entre les 2 i les 3	15,6	16,4	12,7	9,4	4,8	13,1
Entre les 3 i les 4	12,9	15,6	16,9	14,5	12,4	15,2
Després de les 4	9,4	16,1	27,4	32,7	29,1	22,2
Al matí següent	4,8	12,1	14,3	28,8	43,5	16,0

Els llocs als que solen anar els joves d'entre 14 i 18 anys a les seves sortides nocturnes són, majoritàriament, discoteques (50,0%) i bars o pubs (42,7%). Un 25,6% sol anar a casa d'algun amic o amiga, un 19,2% al cine o al teatre i un 18,5% a passejar pel carrer. Un 5,7% declara no sortir mai. Quant a l'edat dels enquestats, les discoteques i els bars i pubs, com a llocs més freqüentats, solen ser també més habituals entre els estudiants de més edat, mentre que al contrari, passejar pel carrer, anar al cine o al teatre, anar a casa d'un amic o no sortir mai solen ser més freqüents com més joves són els enquestats. En relació amb el tipus d'estudis, les discoteques i els bars o pubs són més freqüentats pels estudiants de CFGM, que són precisament els que menys surten al cine o al teatre, a passejar pel carrer o a casa d'alguna amigat, que són més comuns entre els estudiants d'ESO, tal com és d'esperar per tenir menys edat.

El 92,7% dels estudiants enquestats va afirmar que els seus pares coneixen generalment amb qui estan, quan surten. Aquest fet és més comú entre les noies

(94,5%) que en els nois (91,1%) i mostra una evolució creixent amb l'edat, només fins als 16 anys.

El 53,7% dels estudiants d'entre 14 i 18 anys declara pertànyer a algun club o associació. Els tipus d'associacions més esmentades són les esportives (40,6% dels casos) i seguit molt de lluny per les recreatives, de lleure i temps lliure (9,3%), les culturals (6,9%) i les religioses (3,9%). Els altres tipus de clubs o associacions tenen índexs per sota del 2%. Respecte al sexe, totes les associacions esmentades anteriorment, excepte les culturals, el percentatge més alt és dels nois, que mostren més tendència a l'associacionisme. Els estudiants de centres privats no concertats esmenten associacions més freqüentment, especialment esportives i recreatives, de lleure i temps lliure.

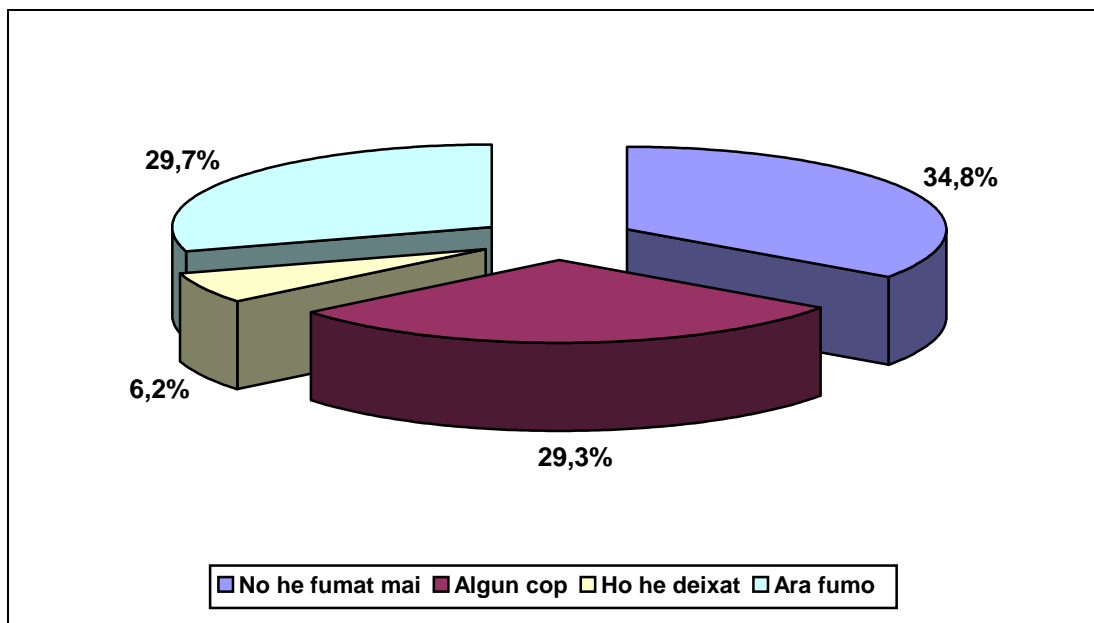
Referint-nos a una pregunta oberta del qüestionari, on es demanava als estudiants que escriguessin les drogues de les que havien sentit parlar abans de que les llegissin a la resta del qüestionari, cal destacar que no s'hagi esmentat el tabac o l'alcohol gaire sovint: només un 37,0 i un 33,6%, respectivament, especifiquen com a droga aquestes dues substàncies. Els tranquil·litzants han estat esmentats en aquesta pregunta com un tipus de droga tan sols en l'1,9% dels casos. Les drogues més conegudes al moment de fer l'enquesta són, per aquest ordre: el cànnabis, la cocaïna i l'èxtasi, totes elles amb un nivell de coneixement per sobre dels dos terços (96,8% per al cànnabis, 86,8% per a la cocaïna i 71,1% per a l'èxtasi). El 61,5% dels enquestats va declarar conèixer l'heroïna, el 43,5% l'*speed* o les amfetamines, i el 36,9% declara conèixer els al·lucinògens. Les substàncies volàtils es mostren com la droga il·legal menys coneguda, amb tan sols un 8,0% de menció. Totes les substàncies esmentades són més conegudes, en general, per les noies, els estudiants d'edat intermèdia i els de centres privats, encara que les diferències registrades no són elevades.

CONSUM DE TABAC

El percentatge d'estudiants de 14 a 18 anys que declara haver consumit tabac en alguna ocasió se situa en el 65,2%. Aquest elevat percentatge descendeix significativament si exclouem del càlcul aquelles persones que tan sols han consumit alguns cigarrets en la seva vida. Exclòs aquest últim grup, la prevalença estimada de consum, alguna vegada, és del 35,9%. Els exfumadors suposen un 6,2%, amb què la prevalença ara representa el 29,7% de la població escolar de 14 a 18 anys i els no fumadors són un 70,3%.

S'estima una prevalença de fumadores actuals del 32,3%, mentre que entre els homes descendeix al 27,3%. El percentatge d'exfumadors, tanmateix, és superior entre els homes (6,0% en les dones, pel 6,4% dels homes).

Gràfic III.1: Consum de tabac

La Taula III.1 recull les prevalences estimades i la seva desagregació per sexe i edat. Aquestes variables introdueixen diferències significatives en les prevalences de consum.

TAULA III.1 PREVALENCES DEL CONSUM DE TABAC SEGONS EL SEXE I L'EDAT

	TABAC			
	Alguna vegada		Últims 30 dies	
	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat
Total	65,2	59,7	31,3	28,7
Sexe				
Home	62,8	55,7	28,6	25,1
Dona	67,8	63,7	34,2	32,4
Edat				
14 anys	54,1	44,1	20,7	14,0
15 anys	59,8	55,5	24,0	24,3
16 anys	67,4	61,9	31,5	29,0
17 anys	77,1	69,6	48,1	40,4
18 anys	82,4	76,8	53,1	48,2

Entre els joves de 14 a 18 anys, és significativament més freqüent el consum entre les noies i es manté una diferència superior als 4 punts percentuals en el consum alguna vegada i en el dels últims 30 dies.

La Taula III.2 mostra les prevalences de consum de tabac per a cada grup de sexe i edat, simultàniament, als indicadors de consum alguna vegada (calculat exclouent els escolars que tan sols han consumit alguns cigarrets en la seva vida) i als últims 30 dies. S'hi pot observar que l'increment de consum de tabac entre grups d'edat, tant alguna vegada com als últims 30 dies, és generalment més alt entre els nois, encara que al passar dels 15 als 16 anys és superior en elles, en ambdós indicadors.

TAULA III.2 PREVALENCES DEL CONSUM DE TABAC SEGONS EL SEXE I L'EDAT SIMULTÀNIAMENT

	TABAC									
	HOMES					DONES				
	14	15	16	17	18	14	15	16	17	18
Consum alguna vegada	22,7	27,3	31,6	50,6	59,3	28,6	32,4	38,0	56,4	60,5
Consum últims 30 dies	17,1	22,0	27,6	46,1	49,8	25,9	26,0	34,9	50,9	58,9

No obstant això, si calculem la prevalença de consum de tabac 'alguna vegada' sense excloure els escolars que tan sols han consumit alguns cigarrets en la seva vida, la Taula III.2.2 mostra unes prevalences de consum alguna vegada a la vida molt més elevades per a cada grup de sexe i edat.

TAULA III.2.2 PREVALENCES DEL CONSUM DE TABAC SEGONS EL SEXE I L'EDAT SIMULTÀNIAMENT

	TABAC									
	HOMES					DONES				
	14	15	16	17	18	14	15	16	17	18
Consum alguna vegada	53,7	57,3	62,7	73,9	84,3	54,7	62,2	71,4	81,7	78,9
Consum últims 30 dies	17,1	22,0	27,6	46,1	49,8	25,9	26,0	34,9	50,9	58,9

En relació amb aquest fet, tenint en compte les diferències d'edats mitjanes entre els diferents tipus d'estudi ja esmentades, aquests també es presenten relacionats amb el consum de tabac, en el sentit que són els estudiants de CFGM i Batxillerat (precisament els d'edat mitjana) els que presenten prevalences de consum alguna vegada més elevades (81,6% i 67,9%, respectivament) davant el 59,9% dels estudiants d'ESO, que són els més joves.

L'edat està també clarament associada al consum de tabac. La prevalença de consum alguna vegada és significativament creixent amb l'edat: des d'un 54,1% als 14 anys, fins a un 82,4%, als 18 anys.

La continuïtat en el consum de tabac es mostra molt elevada, si la calculem sense incloure els escolars que tan sols han consumit alguns cigarrets en la seva vida, ja que un 87,2% dels que han consumit tabac alguna vegada va declarar haver-ho fet els 30 dies previs a l'enquesta. Si la calculem incloent aquest grup d'escolars, la continuïtat 'alguna vegada / últims 30 dies' baixa al 48,0%.

Una prevalença de consum més alta no té perquè portar aparellat més consum, en termes de quantitat consumida i moment de consum. A partir del consum de tabac en els últims trenta dies, s'han determinat les prevalences per sexe i edat per als fumadors diaris. La prevalença estimada de consum diari és del 73,6%, mentre que el 20,4% dels fumadors als últims 30 dies declara consumir tabac de forma setmanal i el 6,0% de forma esporàdica (menys d'una vegada a la setmana).

TAULA III.3 **FREQÜÈNCIES DE CONSUM DE TABAC I QUANTITAT DIÀRIA CONSUMIDA ENTRE ELS CONSUMIDORS DE TABAC ELS ÚLTIMS 30 DIES**

	TABAC		
	Total	Homes	Dones
Freqüència:			
Esporàdic	6,0	6,5	5,5
Setmanal	20,4	21,6	19,2
Diari	73,6	71,9	75,2
Quantitat consumida:			
D'1 a 5 cigarrets	43,8	44,1	43,5
De 6 a 10 cigarrets	32,2	30,1	34,2
Més de 10 cigarrets	24,0	25,9	22,3

En analitzar el consum diari, les diferències apuntades respecte al sexe es redueixen, adoptant valors més similars entre nois i noies. Respecte a l'edat, la prevalença del consum diari és també creixent: des del 54,7%, per al grup de 14 anys, fins al 93,7% del grup de 18 anys.

El consum mitjà dels fumadors actuals és de 7,8 cigarrets cada dia que fumen (un 43,8% fuma d'1 a 5 cigarrets/dia, un 32,2% de 6 a 10 i un 24,0% més de 10). Com és d'esperar, la quantitat consumida augmenta quan el consum és diari (el 73,6% dels fumadors els 30 dies previs a l'enquesta) i arriba a 9,6 cigarrets (28,1% d'1 a 5 cigarrets/dia, 40,7% de 6 a 10 i 31,2% més de 10). D'altra banda, malgrat que les noies mostren prevalences més elevades de consum, es constata que la intensitat del consum entre els fumadors diaris és inferior entre elles (9,1 cigarrets/dia, 29,6% d'1 a 5 cigarrets, 42,0% de 6 a 10 i 28,5% més de 10) que entre els nois (10,1 cigarrets/dia, 26,3% d'1 a 5 cigarrets, 39,3% de 6 a 10 i 34,4% més de 10).

TAULA III.4 EDAT MITJANA DE COMENÇAMENT DEL CONSUM DE TABAC, SEGONS EL SEXE I L'EDAT (fumadors actuals)

	TABAC							
	TOTAL	SEXE		EDAT				
		HOME	DONA	14	15	16	17	18
Edat mitjana de consum per primera vegada	13,0	13,0	13,1	11,9	12,6	13,4	13,4	13,6
Edat mitjana de començament de consum diari	14,4	14,4	14,3	13,1	13,6	14,6	14,8	15,1

L'edat de començament de consum de tabac continua sent la més baixa de totes les substàncies analitzades: 13,0 anys. Malgrat que la prevalença de consum és més alta entre les noies, els nois presenten una edat lleugerament més primerenca d'inici al consum. Considerant conjuntament fumadors i exfumadors, l'edat del primer cigarret són els 13,1 anys en les noies i els 13,0 anys en els nois. L'edat mitjana de

començament de consum diari se situa en 14,4 anys i les noies estan una dècima per sota dels nois (14,3 i 14,4 anys, respectivament).

La majoria dels escolars que fuma en l'actualitat s'ha plantejat deixar de fumar en alguna ocasió (82,6%), encara que els que diuen haver-ho intentat realment no arriben a la meitat (42,0%). Amb l'edat, s'estableixen algunes diferències sobre això, sent els més petits els que en menys percentatge (35,0%) han intentat alguna vegada deixar de fumar, encara que no s'adverteix una evolució clara amb l'edat sobre això. Tanmateix, el sexe estableix diferències més clares: la intenció de deixar de fumar es fa més patent en les noies (84,8%) que en els nois (80,3%) i també és més alt el percentatge dels qui ho han intentat realment (42,3 i 41,7%, respectivament). D'altra banda, l'abandonament del consum sembla portar-hi aparellada una actitud conscient, si es té en compte que el 47,6% dels exfumadors diu que li molesta que altres persones fumin en un lloc tancat en la seva presència. Aquesta actitud vers el consum de tabac és més permissiva que entre els no consumidors, entre els que un 78,5% manté aquesta actitud.

El consum de tabac a la llar també estableix diferències significatives. Les llars on alguna persona fuma signifiquen el 59,6% en el grup de fumadors actuals. Aquesta xifra disminueix al 58,1% en el grup d'exfumadors i al 45,6% al grup de no fumadors. Tot plegat ens presenta una relació de la influència de l'entorn familiar en el consum de tabac.

Els motius pels quals els estudiants fumen són, principalment, el fet que fumar els agrada (62,4%) i perquè els relaxa (56,8%). És important el fet que un 25,8% dels estudiants enquestats no va saber precisar el motiu pel qual fumava, però va declarar no ser capaç de deixar-ho (26,9% les noies i 24,7% els nois).

Més de la meitat de les persones que no fumen en l'actualitat opinen que la raó fonamental per la qual no fumen és la salut: un 55,5% va declarar que fumar és dolent per a la salut, com la raó més important per no fumar; això s'esgrimeix més

freqüentment entre els nois (57,6%) que en les noies (53,0%). Un 9,0% no fuma perquè molestaria molt als seus pares, un 8,0% perquè és un hàbit que va provocar la mort o malalties a coneguts i un 5,0% perquè crea addicció. La primera d'aquestes tres raons és més comuna entre els estudiants més joves, per regla general.

CONSUM D'ALCOHOL

El consum de begudes alcohòliques està clarament generalitzat entre els escolars de 14 a 18 anys: el 77,1% n'ha consumit alguna vegada, el 76,8% durant els últims 12 mesos i el 60,6% als últims 30 dies. D'altra banda, es donen xifres sensiblement superiors en les dones que en els homes, als dos indicadors menys recents, i s'adverteix un creixement de la prevalença de consum més recent des dels 14 fins als 18 anys. No hi ha diferències importants entre el consum alguna vegada i el dels últims dotze mesos, a causa de la seva generalització. La continuïtat en el consum és important si es comparen les prevalences estimades per als últims dotze mesos i els últims trenta dies. El quocient entre aquestes dues xifres dona com a resultat que el 78,9% dels consumidors en els últims dotze mesos ho són en els últims trenta dies. D'altra banda, la continuïtat "alguna vegada / últims 30 dies" va ser del 78,6%.

TAULA IV.1 PREVALENCES DEL CONSUM D'ALCOHOL SEGONS L'EDAT I EL SEXE

ALCOHOL						
	ALGUNA VEGADA		ÚLTIMS 12 MESOS		ÚLTIMS 30 DIES	
	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat
Total	77,1	80,6	76,8	79,8	60,6	64,0
Sexe						
· Homes	75,5	79,8	75,0	79,0	60,6	63,5
· Dones	78,9	81,5	78,8	80,5	60,6	64,4
Edat						
· 14 anys	58,6	59,6	58,3	58,6	36,3	38,8
· 15 anys	69,8	76,0	69,2	75,0	51,2	57,0
· 16 anys	85,2	86,7	84,9	85,9	70,1	71,5
· 17 anys	89,8	91,9	89,8	91,0	77,4	78,0
· 18 anys	89,8	93,7	89,8	93,0	83,8	81,4

Tal com s'ha comentat, l'edat té una incidència estadísticament significativa en la prevalença de consum, que és creixent a mesura que augmenta la primera; encara que els increments de prevalença decreixen des dels 15 anys, en passar d'un grup d'edat a l'immediatament superior i arriben a ser nuls en passar dels 17 als 18 anys, en el consum alguna vegada i als últims 12 mesos. L'edat mitjana en la que es consumeixen per primera vegada begudes alcohòliques se situa en els 13,6 anys, però l'edat de començament al consum setmanal son els 15,2 anys (Taula IV.2).

TAULA IV.2 EDAT MITJANA DE COMENÇAMENT DE CONSUM D'ALCOHOL SEGONS EL SEXE I L'EDAT

ALCOHOL								
TOTAL	SEXE		EDAT					
	HOME	DONA	14	15	16	17	18	
Edat mitjana de consum per primera vegada	13,6	13,4	13,8	12,6	13,3	13,9	14,0	14,2
Edat mitjana de començament de consum setmanal	15,2	15,2	15,2	13,5	14,5	15,3	15,7	15,9

Un 26,8% dels alumnes va declarar haver sofert algun problema o conseqüència negativa com a resultat de consumir begudes alcohòliques al llarg de la seva vida. Els problemes esmentats més freqüentment són: els de salut (12,6%), baralles sense agressió (10,7%), conflictes amb pares o germans (9,4%), els econòmics (7,5%), faltes a classe (5,4%) i baralles o agressions físiques (5,0%). Als anteriors percentatges, no s'hi observa una evolució clara respecte a l'edat dels entrevistats, excepte en els problemes al treball, les discussions amb pares i germans i els problemes de salut, que es mostren creixents amb l'edat. Els nois declaren més sovint problemes relacionats amb el consum d'alcohol i s'accentuen les diferències a les baralles o agressions físiques (7,0% ells i 3,0% elles); les noies assenyalen més embarassos no desitjats (15,0% elles i 10,3% ells). Els estudiants de CFGM esmenten

més problemes associats al consum d'alcohol i les baralles sense agressió (20,2%) és el problema més freqüent entre ells.

El tipus de beguda ingerida en els 12 mesos i en els 30 dies previs a l'enquesta es mostra a la Taula IV.3.

TAULA IV.3 DISTRIBUCIÓ DEL CONSUM D'ALCOHOL SEGONS EL TIPUS DE BEGUDA (proporció de consumidors sobre el total de la mostra)

	ALCOHOL			
	U. 12 mesos	U. 30 dies		
		Total	Dies feiners	Caps de setmana
Vi/xampany	55,1	29,9	8,2	28,2
Cervesa/sidra	49,5	35,7	14,9	34,3
Aperitius	19,4	11,7	2,4	11,4
Combinats/cubates	66,3	54,1	6,5	53,6
Licors de fruites sols	49,5	31,3	4,6	30,7
Licors forts sols	38,2	27,6	3,2	27,1

Atenent al tipus de beguda consumida, és important constatar com els combinats/cubates és tipus de beguda que té més notorietat entre els escolars de 14 a 18 anys (un 66,3% va declarar consumir-lo als últims 12 mesos i un 54,1% als últims 30 dies), encara que el vi/xampany i la cervesa/sidra també obtenen valors elevats. Alhora, es constata que els licors de fruites i forts, sols, també assoleixen un paper rellevant en el consum: 49,5% els de fruites i 38,2% els forts, als últims 12 mesos. La cervesa és la beguda predominant als dies feiners, però el principal resultat és que al cap de setmana els combinats/cubates són, amb diferència, la beguda més esmentada i que el percentatge de consum dels licors de fruites sols se situa per sobre del corresponent al vi i el xampany.

El consum de begudes alcohòliques entre els escolars de 14 a 18 anys, com ja hem vist, és un consum que es focalitza clarament durant els caps de setmana: el 60,5% de la població que va consumir els últims 30 dies es descompon en un 39,5% que va

referir un consum únicament els caps de setmana, un 20,5% tant els dies feiners com els caps de setmana i un 0,5% només els dies feiners.

El consum es concentra en pubs o discoteques primordialment (79,1%), a casa amb els amics (38,2%), en bars o cafeteries (31,7%) i al carrer o els parcs (22,1%). Aquest resultat és aplicable a qualsevol grup d'edat, encara que amb diferències d'interès: el consum en pubs o discoteques i als bars o cafeteries és més comú entre els més grans; mentre que el consum amb els amics a casa és més comú al grup dels més joves.

També destaca que un 19,2% dels estudiants que havien consumit alcohol en els dotze mesos previs a l'enquesta, durant aquell període, havien estat conductors d'un vehicle estant sota els seus efectes o van ser passatgers de vehicles conduïts per algú que estava sota els efectes de l'alcohol.

Un 41,3% dels enquestats va declarar haver-se emborratxat alguna vegada, tant més freqüentment com més gran és l'entrevistat: des del 15,7% per al grup de 14 anys, fins al 71,9% del grup de 18. Els centres on els alumnes declaren més sovint haver-se emborratxat alguna vegada en les seves vides són els de titularitat privada no concertats: 53,8%, davant el 41,7% dels centres públics i el 38,8% dels privats concertats. Restringint l'anàlisi als últims 30 dies, un 24,7% dels alumnes declara haver-se emborratxat en aquest període de temps, per al qual la mitjana de borratxeres assoleix el valor de 2,7: 3,1 els nois i 2,2 les noies. Tots aquests valors augmenten, lògicament, en considerar exclusivament els consumidors d'alcohol en els 12 mesos anteriors a l'enquesta, entre els quals un 53,8% va declarar haver-se emborratxat alguna vegada, un 32,2% als últims 30 dies i la mitjana de borratxeres es manté en 2,7, en aquest període (Taula IV.4).

TAULA IV.4

BORRATXERES

	ALCOHOL	
	TOTAL	CONSUM ALS ÚLTIMS 12 MESOS
Borratxeres alguna vegada	41,3	53,8
Borratxeres als últims 30 dies	24,7	32,2
Núm. de borratxeres als últims 30 dies	2,7	2,7

Respecte a la percepció que els estudiants tenen del seu consum d'alcohol, un 8,8% considera que en beu bastant o molt, de forma creixent amb l'edat.

Els motius per consumir alcohol entre els qui ho fan habitualment són, principalment, perquè els agrada el seu sabor (71,6%) i per diversió i plaer (63,5%). Un 16,3% declara fer-ho per sentir emocions noves, un 15,0% per oblidar els problemes personals, un 14,3% per superar la seva timidesa i relacionar-se i un 7,7% per lligar. La resta de motivacions obtenen valors inferiors al 6%. No s'observa una clara relació amb l'edat en cap dels motius considerats. Les diferències per sexe més destacables són en tres motius: per lligar (10,0% nois i 5,2% noies), el sabor de les begudes (72,8% nois i 70,3% noies) i per superar la timidesa i relacionar-se, més freqüentment esmentat per elles (16,2%) que per ells (12,6%).

Entre les raons per al no consum, destaquen els efectes negatius per a la salut (54,7%), de forma més freqüent els nois (60,5%) que les noies (49,2%). A continuació, figuren la pèrdua del control en què desemboca el consum de l'alcohol i els seus efectes desagradables (39,5%), que alguns efectes, com la ressaca, els mareigs o vòmits, siguin molestos (32,4%) i que sovint provoqui accidents greus (29,4%); aquestes tres últimes raons les manifesten més les noies.

Finalment, respecte al consum a la llar, tal com es mostra a la Taula IV.5, es mostra considerablement més estès entre els pares que en les mares, ja que el nivell de consum habitual (els caps de setmana, gairebé tots els dies o tots els dies) entre ells (40,4%) és gairebé el doble que el d'elles (20,9%).

TAULA IV.5

CONSUM D'ALCOHOL A LA LLAR

	ALCOHOL	
	PARE	MARE
No ha begut mai	13,8	27,8
Ha begut únicament algun dia aïllat	34,7	41,2
Beu només els caps de setmana	15,4	11,7
Beu gairebé tots els dies, moderadament	23,2	8,9
Beu tots els dies bastant alcohol	1,8	0,3
No ho sé	11,2	10,1

CONSUM DE TRANQUIL·LITZANTS

El 12,3% de la població de referència diu haver pres tranquil·litzants o pastilles per dormir, alguna vegada en la seva vida, perquè un metge li ho receptà. Sense prescripció mèdica, la prevalença de consum, alguna vegada, d'aquest tipus de substàncies és del 7,4%.

A la Taula V.1 es poden veure les prevalències referides al consum sense prescripció mèdica, alguna vegada i en els últims 12 mesos, així com el dels últims 30 dies per al 2004. N'han consumit en els últims dotze mesos el 5,2% de la població estudiada i el 2,7% va declarar haver-ho fet als últims 30 dies.

Les dones tenen una prevalença més alta per a les tres freqüències de consum. S'observa una evolució del consum quant a l'edat, que és creixent per a les tres freqüències de consum analitzades.

TAULA V.1 PREVALENCES DEL CONSUM DE TRANQUIL·LITZANTS SENSE PRESCRIPCIÓ MÈDICA, SEGONS EL SEXE I L'EDAT

	TRANQUIL·LITZANTS					
	ALGUNA VEGADA		ÚLTIMS 12 MESOS		ÚLTIMS 30 DIES	
	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat
Total	7,4	6,6	5,2	4,6	2,7	2,4
Sexe						
· Homes	5,4	5,4	3,3	3,8	1,4	1,8
· Dones	9,7	7,8	7,3	5,5	4,0	3,0
Edat						
· 14 anys	3,7	4,0	2,0	2,8	1,3	1,6
· 15 anys	6,3	5,9	3,5	3,9	2,1	2,1
· 16 anys	8,2	6,8	6,5	5,1	2,9	2,7
· 17 anys	9,0	8,0	6,8	5,7	3,1	2,8
· 18 anys	16,2	10,5	11,4	7,0	7,3	3,3

S'observa la prevalença mínima per al consum 'alguna vegada' als centres privats no concertats (6,6%), que és superior als centres públics (7,4%) i encara ho és més en els concertats (16,5%).

L'edat mitjana d'inici al consum de tranquil·litzants sense prescripció és 14,7 anys, que és inferior en els nois (14,6), amb una prevalença menor de consum, que en les noies (14,7), que presenten una prevalença més elevada de consum d'aquestes substàncies.

Respecte a la continuïtat en el consum, cal destacar que el 70,3% dels qui declaren haver consumit alguna vegada sense prescripció ho ha continuat fent en els últims dotze mesos i el 51,9% d'aquests últims ho va fer als últims 30 dies; amb això el 36,5% dels consumidors alguna vegada ho són als últims 30 dies.

Dins dels últims 30 dies, un 7,6% dels consumidors va declarar prendre'n amb una freqüència de 6 o més dies, un 8,3% de 3 a 5 dies i un 20,5% d'1 a 2 dies.

El 44,1% dels pares d'aquests consumidors i el 72,0% de les mares no n'han pres mai, amb això un 55,9% dels pares i un 28,0% de les mares prenen o han consumit alguna vegada tranquil·litzants.

En un 73,1% dels casos d'estudiants consumidors de tranquil·litzants, la motivació principal per consumir-ne va ser per combatre els trastorns del son. Un 41,3% en va prendre per relaxar-se, un 9,6% per sentir-se bé o oblidar-se dels seus problemes. També cal esmentar un 2,5% que en va prendre simplement per provar-los. No s'adverteix una evolució clara de les motivacions del consum amb l'edat. Cal destacar que els joves de 18 anys són els qui més declaren el seu ús per relaxar-se (47,0%), per poder dormir (63,9%) i per sentir-se bé i oblidar els problemes (26,1%). Respecte al sexe, és ressaltable que siguin les noies el grup que, més freqüentment, al·lega consumir-ne per relaxar-se (49,6% davant el 27,3% dels nois) i per sentir-se bé i oblidar els seus problemes (10,5% davant el 8,2%, respectivament).

CONSUM DE CÀNNABIS

A la Taula VI.1 s'observen els resultats obtinguts amb relació al consum d'aquesta substància per al total de la població de 14 a 18 anys, segons el sexe i l'edat.

El 47,2% dels joves d'aquestes edats declara haver consumit cànnabis alguna vegada en la seva vida. Aquest percentatge es redueix al 41,8%, quan ens remetem al consum en els últims dotze mesos, i al 30,4%, als últims trenta dies.

Les xifres anteriors mostren que el cànnabis és la substància que presenta prevalences més elevades de consum de totes les drogues il·legals. Quant a les característiques sociodemogràfiques que estan determinant un consum més alt, destaca en primer lloc les diferències per sexe. Els nois presenten uns percentatges lleugerament superiors que les noies als tres indicadors de consum.

TAULA VI.1 PREVALENCES DEL CONSUM DE CÀNNABIS SEGONS EL SEXE I L'EDAT

	CÀNNABIS					
	ALGUNA VEGADA		ÚLTIMS 12 MESOS		ÚLTIMS 30 DIES	
	Catalunya	Estatal	Catalunya	Estatal	Catalunya	Estatal
Total	47,2	42,0	41,8	36,1	30,4	25,0
Sexe						
· Nois	47,3	43,8	43,0	38,3	32,2	27,7
· Noies	47,2	40,2	40,5	33,9	28,3	22,2
Edat						
· 14 anys	27,8	20,3	24,7	18,0	15,0	10,3
· 15 anys	38,8	35,7	33,3	31,1	22,6	21,2
· 16 anys	52,4	45,8	45,7	39,4	33,5	27,9
· 17 anys	64,4	56,5	58,2	48,4	47,0	34,8
· 18 anys	74,1	63,1	70,8	52,1	54,1	36,3

Aquest consum es mostra clarament relacionat amb l'edat: en el d'alguna vegada, en els últims 12 mesos i en els últims 30 dies, cada grup d'edat presenta una prevalença superior a la del grup immediatament inferior i passa del 27,8%, el 24,7% i el 15,0%, que mostra el grup de 14 anys als tres indicadors, al 74,1%, el 70,8% i el 54,1%, respectivament, del grup de 18 anys. En el consum als últims 30 dies aquest creixement és inferior en termes absoluts, mentre que l'increment de prevalències en passar d'un grup d'edat a l'immediatament superior és creixent també entre els 15 i 17 anys per als dos indicadors de consum més recent.

D'entre els que han consumit alguna vegada cànnabis, el 88,6% ho ha continuat fent en els últims dotze mesos. La continuïtat en el consum es manté alta quan s'analitzen els consumidors als últims trenta dies i representa el 72,7% dels que n'han consumit en els últims 12 mesos. La continuïtat en el consum 'alguna vegada / últims 30 dies' és del 64,4%.

La Taula VI.2 mostra les prevalències d'aquest consum per cada grup de sexe i edat, simultàniament, als indicadors d'alguna vegada, als últims 12 mesos i als últims 30 dies. S'hi pot observar que l'increment de consum de cànnabis entre grups d'edat dels tres indicadors és negatiu en passar dels 15 als 16 anys, entre els nois; però que el tenen més gran en els últims 12 mesos i els últims 30 dies, en passar dels 17 als 18 anys.

TAULA VI.2 PREVALENCES DEL CONSUM DE CÀNNABIS SEGONS EL SEXE I L'EDAT, SIMULTÀNIAMENT

	CÀNNABIS										
	HOMES					DONES					TOTAL
	14	15	16	17	18	14	15	16	17	18	
Consum alguna vegada	24,8	40,3	51,4	65,8	79,3	32,0	37,3	53,3	62,4	64,7	47,2
Consum últims 12 mesos	22,6	36,3	45,6	60,3	77,5	27,9	30,3	45,8	55,2	58,8	41,8
Consum últims 30 dies	13,6	25,2	35,0	48,2	64,6	16,9	20,0	32,2	45,2	35,5	30,4

L'edat mitjana d'inici al consum de cànnabis se situa en els 14,4 anys, sent l'edat mitjana per als nois de 14,3 anys i per a les noies de 14,5 anys.

En la freqüència de consum en els últims trenta dies, un 33,1% dels consumidors n'han fumats entre 1 i 5 dies, un 7,2% entre 6 i 9 dies, un 8,2% entre 10 i 19 dies, i un significatiu 15,8% declara una freqüència de consum de 20 o més dies (el 21,3% els nois i el 9,6% les noies).

La quantitat de cànnabis consumit s'analitza en funció de la mitjana de porros fumats els dies de consum. Per al total d'estudiants entre 14 i 18 anys que en són consumidors, aquesta quantitat és de 2,4 porros diaris; que s'incrementa sensiblement entre els nois (2,8 porros, davant els 1,9 porros de les noies). Per tipus d'estudis també s'adverteixen diferències significatives: entre els estudiants de CFGM el nombre de porros consumits s'eleva a 3,1; mentre que en els d'ESO s'hi observa una mitjana de 2,3 i en els de Batxillerat s'assoleix la mitjana més baixa, amb 2,2 porros al dia.

Analitzant les raons declarades per les quals es van iniciar amb el cànnabis, destaca que un 89,8% dels joves ho va fer per curiositat, seguit d'un 38,0% per sentir noves sensacions i un altre 32,0% per diversió. Dins dels motius pels que han continuat consumint-ne, un 32,7% dels estudiants va declarar el relaxar-se, com una de les principals raons per fer-ho. Per copsar noves sensacions i per sentir-se millor i oblidar els problemes personals s'esmenten, ambdues raons, en un 21,8% dels casos.

Els principals problemes associats al consum de cànnabis són de tipus físic: pèrdues de memòria (24,6%), dificultats per estudiar o treballar (20,0%), tristesa, ganes de no fer res o depressió (15,8%), malalties o problemes físics (11,7%), hi destaca també l'haver faltat algun dia a classe (10,9%) i els conflictes o discussions amb pares i germans (10,4%). Finalment, cal assenyalar que els problemes esmentats més freqüentment per les noies són la dificultat per estudiar o treballar (21,4 pel 18,8% dels nois), la tristesa o depressió (19,3 i 12,7%, respectivament) i les

malalties i els problemes físics (12,7 i 10,8%), mentre que els altres problemes són esmentats de forma més freqüent pels nois.

CONSUM DE COCAÏNA

A la Taula VII.1 es mostren els principals resultats obtinguts del consum de cocaïna, per sexe i edat.

El 8,7% dels joves de 14 a 18 anys d'edat n'ha consumit alguna vegada a la seva vida, el 6,8% en els últims dotze mesos i el 3,4% en els últims trenta dies. El 78,2% dels qui n'ha consumit alguna vegada, ho ha continuat fent en els últims dotze mesos. Dels qui n'ha consumit els últims 12 mesos, el 50,0% ho continua fent en els últims trenta dies. La continuïtat del consum 'alguna vegada / últims 30 dies' és del 39,1%.

TAULA VII.1 PREVALENCES DEL CONSUM DE COCAÏNA SEGONS EL SEXE I L'EDAT

COCAÏNA						
	ALGUNA VEGADA		ÚLTIMS 12 MESOS		ÚLTIMS 30 DIES	
	Catalunya	Estat	Catalunya	Estat	Catalunya	Estat
Total	8,7	8,5	6,8	6,8	3,4	3,6
Sexe						
· Nois	10,0	10,3	8,1	8,5	4,3	4,6
· Noies	7,2	6,7	5,4	5,0	2,3	2,5
Edat						
· 14 anys	2,3	1,3	1,7	0,9	0,7	0,5
· 15 anys	4,8	4,6	4,3	3,6	3,1	2,0
· 16 anys	6,4	7,4	5,0	5,9	2,7	3,0
· 17 anys	20,4	16,5	15,7	13,5	5,4	6,8
· 18 anys	30,3	23,3	23,4	18,2	12,8	10,6

Els nois tenen una prevalença de consum més elevada que les noies, amb diferències entre ambdós sexes en valor absolut que arriben a 2,8 punts percentuals a l'indicador d'alguna vegada, 2,7 en els últims dotze mesos i 2,0 en els últims 30 dies.

Les prevalences de consum augmenten generalment amb l'edat i aquest increment és especialment acusat entre els 16 i els 18 anys.

El consum de cocaïna és més freqüent entre els estudiants de centres privats no concertats (17,0% per al consum alguna vegada a la vida, 16,6% per als últims 12 mesos i 8,1% per als últims 30 dies) i entre els estudiants de CFGM (29,3; 24,2 i 11,0%, respectivament).

L'edat mitjana d'inici al consum de cocaïna entre els joves de 14 a 18 anys se situa en els 15,8 anys, sense diferències significatives per sexe i, com és habitual en aquest indicador, és creixent amb l'edat.

Amb relació a la freqüència de consum, un 31,0% dels qui en consumeixen ho van fer entre un i cinc dies a l'últim mes previ a l'enquesta i un 7,7% amb més freqüència. Respecte al total de la població d'estudi, només el 0,3% dels estudiants en consumeix amb una freqüència gairebé diària, el 2,9% alguna vegada i el 96,6% no ho fa mai.

Els dos principals motius pels quals els joves espanyols de 14 a 18 anys en consumeixen són el desig d'experimentar noves sensacions (62,2%) i la diversió (42,0%). Xifres inferiors de citació, però encara importants, presenten com a motius que el consum de l'esmentada substància els ajudi a ballar (18,4%) i a no dormir (14,4%).

Entre els problemes derivats d'aquest consum, cal destacar que un 41,4% dels que n'ha consumit alguna vegada esmenta problemes per dormir, un 14,7% fatiga o cansament, un 11,1% irritabilitat, un 10,6% baralles o agressions físiques, un 9,6% problemes econòmics i un 7,4% tristesa o depressió. Malgrat això, un 42,7% declara no haver tingut problemes associats amb el seu consum.

CONSUM D'HEROÏNA

Per a aquesta droga, les prevalences totals no superen l'1% (Taula VIII.1) i, per aquesta raó, les petites diferències poden suposar un increment del nombre de consumidors en proporcions importants; per això, la interpretació dels resultats s'ha d'efectuar amb precaució.

TAULA VIII.1 PREVALENCES DEL CONSUM D'HEROÏNA SEGONS EL SEXE I L'EDAT

HEROÏNA						
	ALGUNA VEGADA		ÚLTIMS 12 MESOS		ÚLTIMS 30 DIES	
	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat
Total	0,6	0,7	0,5	0,4	0,5	0,3
Sexe						
· Nois	0,9	1,0	0,8	0,7	0,7	0,6
· Noies	0,3	0,3	0,3	0,1	0,3	0,1
Edat						
· 14 anys	0,3	0,5	0,3	0,4	0,3	0,2
· 15 anys	0,3	0,4	0,2	0,2	0,1	0,2
· 16 anys	0,6	0,7	0,5	0,4	0,5	0,4
· 17 anys	0,8	0,9	0,8	0,5	0,8	0,4
· 18 anys	2,1	1,1	2,1	0,8	2,1	0,7

El 0,6% de la població estudiada ha consumit heroïna alguna vegada en la seva vida, el 0,5% en els últims dotze mesos i el 0,5% en els últims 30 dies.

Respecte al sexe, cal destacar que la prevalença de consum és més alta entre els nois als tres indicadors considerats (0,9; 0,8 i 0,7%, respectivament), que entre les noies (0,3; 0,3 i 0,3%). Quant a l'edat, hi podem observar que són els estudiants de 18 anys els qui més declaren haver-ne consumit alguna vegada, en els últims 12 mesos i en els últims 30 dies (2,1% en els tres casos).

L'edat mitjana d'inici a aquest consum entre la població estudiada se situa en 13,5 anys (12,9 els nois i 15,3 les noies).

Amb relació a la freqüència de consum, un 54,9% dels qui en consumeix ho va fer entre un i cinc dies en el mes previ a l'enquesta, i un 29,9% amb una freqüència superior.

CONSUM D'SPEED I AMFETAMINES

Els resultats per a aquest tipus de substàncies poden veure's a la Taula IX.1. El 4,4% dels joves de 14 a 18 anys n'ha consumit alguna vegada, el 3,2% en els últims dotze mesos i l'1,8% als últims trenta dies. El consum és més freqüent entre els nois (5,3; 4,2 i 2,3%, respectivament), que entre les noies (3,3; 2,2 i 1,2%, respectivament).

TAULA IX.1 PREVALENCES DEL CONSUM D'SPEED I AMFETAMINES SEGONS EL SEXE I L'EDAT

<i>SPEED I AMFETAMINES</i>						
	ALGUNA VEGADA		ÚLTIMS 12 MESOS		ÚLTIMS 30 DIES	
	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat
Total	4,4	4,3	3,2	3,0	1,8	1,6
Sexe						
· Nois	5,3	5,2	4,2	3,8	2,3	2,3
· Noies	3,3	3,4	2,2	2,2	1,2	1,0
Edat						
· 14 anys	0,4	0,6	0,3	0,5	0,0	0,2
· 15 anys	3,3	2,2	3,1	1,8	2,2	1,0
· 16 anys	1,9	3,7	1,4	2,8	1,1	1,7
· 17 anys	12,8	8,6	8,3	5,4	3,0	2,5
· 18 anys	15,5	11,8	12,0	7,8	6,5	4,5

En línies generals, la prevalença de consum augmenta amb l'edat: des del 0,4% als 14 anys, al 15,5% als 18, alguna vegada; des del 0,3 fins al 12,0%, en els últims 12 mesos; i des del 0,0% fins al 6,5%, en els últims 30 dies. No obstant això, per al grup de 16 anys es troben als tres indicadors uns percentatges inferiors als registrats en el grup de 15 anys.

El 72,7% dels qui n'ha consumit alguna vegada ho ha continuat fent en els últims dotze mesos i el 56,3% d'aquests en els últims 30 dies. La continuïtat del consum 'alguna vegada / últims 30 dies' va ser del 40,9%.

L'edat d'inici al consum d'*speed* i amfetamines se situa en els 15,8 anys (15,9 els nois i 15,6 les noies), aquesta edat mitjana és inferior als col·legis privats concertats (15,4 anys), que en els no concertats (15,7) i en els públics (16,0).

Respecte a la freqüència de consum, cal destacar que un 23,0% declara haver-ne pres 1 o 2 dies en el mes previ a l'enquesta, un 9,8% de 3 a 5 dies, un 0,9% de 6 a 9 dies, un 2,1% de 10 a 19 dies i un 4,5% 20 o més dies.

CONSUM D'AL·LUCINÒGENS

A la Taula X.1 es presenten els resultats per a aquestes substàncies. Les prevalences de consum són del 5,5% alguna vegada, del 3,7% en els últims dotze mesos i del 2,0% en els últims trenta dies.

Les prevalences de consum 'alguna vegada', 'últims 12 mesos' i 'últims 30 dies' són superiors en els homes (6,9 per un 3,9% en les dones, 5,1 per un 2,1%, i 3,0 per un 0,8%, als tres indicadors, respectivament) i mostra els increments més importants respecte a l'edat al passar dels 16 als 18 anys.

TAULA X.1 PREVALENCES DEL CONSUM D'AL·LUCINÒGENS SEGONS EL SEXE I L'EDAT

	AL·LUCINÒGENS					
	ALGUNA VEGADA		ÚLTIMS 12 MESOS		ÚLTIMS 30 DIES	
	Catalunya	Estatal	Catalunya	Estatal	Catalunya	Estatal
Total	5,5	4,5	3,7	2,9	2,0	1,4
Sexe						
· Nois	6,9	5,8	5,1	4,1	3,0	2,1
· Noies	3,9	3,1	2,1	1,7	0,8	0,6
Edat						
· 14 anys	1,8	0,9	1,0	0,6	0,7	0,4
· 15 anys	4,1	2,8	2,3	1,9	1,4	1,0
· 16 anys	3,6	3,8	2,5	2,6	1,3	1,2
· 17 anys	12,0	8,2	8,3	5,4	3,8	2,1
· 18 anys	18,8	11,9	14,6	7,5	8,7	3,4

El 67,3% dels joves que n'ha consumit alguna vegada ho continua fent en els últims dotze mesos i el 54,1% dels qui n'ha pres els últims 12 mesos ho va fer els 30 dies

previs a l'enquesta; això vol dir que un 36,4% dels consumidors alguna vegada n'ha consumit en els últims 30 dies.

El consum es mostra menys freqüent entre els estudiants d'ESO (3,6% alguna vegada, 2,0% els últims 12 mesos i 1,2% els últims 30 dies) que entre els de Batxillerat (5,4; 3,4 i 1,7%) i CFGM, en què el consum es mostra més elevat: 14,9; 12,6 i 6,6%, respectivament.

L'edat d'inici a aquest consum és de 15,6 anys, igual entre dones i homes, i amb un lògic increment associat a la variable edat.

Finalment, pel que fa a la freqüència de consum, el 25,0% dels consumidors ho va fer d'1 a 2 dies, dins dels 30 previs a l'enquesta; el 5,6%, de 3 a 5 dies; el 3,4%, de 6 a 9 dies; l'1,6%, de 10 a 19 dies; l'1,1%, 20 dies o més.

CONSUM DE SUBSTÀNCIES VOLÀTILS

La prevalença de consum alguna vegada per a aquest tipus de substàncies és del 4,2%, del 2,8% en els últims dotze mesos, i de l'1,4% els últims 30 dies.

TAULA XI.1 PREVALENCES DEL CONSUM DE SUBSTÀNCIES VOLÀTILS SEGONS EL SEXE I L'EDAT

SUBSTÀNCIES VOLÀTILS						
	ALGUNA VEGADA		ÚLTIMS 12 MESOS		ÚLTIMS 30 DIES	
	Catalunya	Estatal	Catalunya	Estatal	Catalunya	Estatal
Total	4,2	3,9	2,8	2,2	1,4	1,1
Sexe						
· Nois	5,0	5,0	3,5	2,9	1,7	1,6
· Noies	3,3	2,8	2,1	1,4	1,1	0,7
Edat						
· 14 anys	4,3	2,7	3,7	1,7	1,4	0,9
· 15 anys	3,2	2,8	2,9	2,1	1,2	1,2
· 16 anys	3,3	3,7	1,9	2,1	1,4	1,1
· 17 anys	6,9	5,8	3,6	2,6	2,0	1,3
· 18 anys	6,3	6,1	3,3	3,1	1,0	1,6

Novament, els nois presenten uns percentatges de consum significativament més elevats que les noies als tres indicadors: 5,0 , 3,5 i 1,7% per a ells; pel 3,3 , el 2,1 i l'1,1% d'elles. Respecte a les variacions segons l'edat, no s'hi adverteix una influència d'aquesta en la tendència del consum, encara que les prevalences més elevades se solen donar als tres indicadors entre els components del grup de 17 anys: 6,9 , 3,6 i 2,0%, respectivament.

La continuïtat en el consum en els últims dotze mesos presenta un valor del 66,7% respecte al consum alguna vegada. La continuïtat del consum 'alguna vegada / últims 30 dies' va ser del 33,3%.

Per a aquestes substàncies, s'hi observa més consum entre els estudiants de centres privats no concertats per al d'alguna vegada, en els últims 12 mesos i en els últims 30 dies: 6,7 , 3,1 i 3,1%, respectivament; davant el 3,9 , el 3,0 i l'1,4% dels centres privats concertats; i el 4,1 , el 2,7 i l'1,3% dels centres públics.

L'edat mitjana d'inici al consum se situa als 14,1 anys i és inferior en els nois (13,8) que en les noies (14,5).

En relació amb la freqüència de consum, cal destacar que el 3,9% dels consumidors ho fan amb alta freqüència (10 o més dies dels últims 30), mentre que el 19,7% afirma haver-ne consumit només 1 o 2 dies dins del mes previ a l'enquesta.

CONSUM D'ÈXTASI I ALTRES DROGUES DE DISSENY

El 4,7% dels estudiants enquestats n'han consumit alguna vegada en la seva vida, el 2,2% en els últims dotze mesos i l'1,1% en els últims trenta dies. El 46,8% dels que n'han consumit alguna vegada ho ha continuat fent en els últims dotze mesos. La continuïtat en el consum en els últims trenta dies respecte als que n'han consumit els últims 12 mesos és una mica superior: 50,0%. La continuïtat del consum 'alguna vegada / últims 30 dies' és del 23,4%.

El consum d'èxtasi presenta prevalences més altes de consum per als nois, als tres tipus d'indicadors considerats (alguna vegada, últims 12 mesos i últims 30 dies).

TAULA XII.1 PREVALENCES DEL CONSUM D'ÈXTASI I ALTRES DROGUES DE DISSENY SEGONS EL SEXE I L'EDAT

	ÈXTASI I ALTRES DROGUES DE DISSENY					
	ALGUNA VEGADA		ÚLTIMS 12 MESOS		ÚLTIMS 30 DIES	
	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat	Catalunya	Estatat
Total	4,7	4,6	2,2	2,4	1,1	1,3
Sexe						
· Nois	5,1	5,5	2,8	3,0	1,7	1,7
· Noies	4,2	3,8	1,5	1,8	0,5	0,9
Edat						
· 14 anys	0,0	0,5	0,0	0,3	0,0	0,2
· 15 anys	3,5	2,7	2,1	1,5	1,5	0,9
· 16 anys	2,6	4,0	1,4	2,0	0,6	1,0
· 17 anys	11,6	8,6	4,6	4,6	1,2	2,3
· 18 anys	21,0	13,6	8,7	6,4	6,2	3,9

El consum s'incrementa amb l'edat als tres indicadors considerats, encara que per als 16 anys hi ha unes prevalences inferiors a les registrades per als 15 anys.

L'edat mitjana d'inici al consum se situa en els 15,6 anys i és superior entre els nois (15,7 anys) que entre les noies (15,5 anys).

La mitjana del nombre màxim de pastilles consumides en una sessió de consum d'èxtasi és de 3,6; amb una desviació estàndard de 2,5. La quantitat de pastilles consumides és superior en els nois (4,1) que en les noies (3,0), sense observar-hi variacions creixents segons augmenta l'edat.

El moment més freqüent de consum és als caps de setmana (69,9%) o només en ocasions especials (21,6%), mentre que un 3,6% en consumeix qualsevol dia de la setmana.

Un 34,9% dels consumidors en va prendre d'1 a 5 dies, dins dels 30 dies previs a l'enquesta; el 5,7% entre 6 i 9 dies; l'1,7% de 10 a 19 dies; i el 8,3% en 20 dies o més.

Les motivacions principals del consum rauen en la diversió, amb un 36,5% de citació, i experimentar noves sensacions, amb un 28,4%; encara que s'ha de destacar el 7,7% d'enquestats que no en va donar cap raó.

Finalment, cal assenyalar que el 60,0% d'aquests consumidors alguna vegada diu haver tingut problemes associats al seu consum. Els problemes per dormir (33,8%) i la fatiga o el cansament (22,1%) són els més esmentats, seguits per la irritabilitat (18,2%), la baralla o agressió física (17,3%), els problemes amb els pares o la parella (16,1%) i les baralles o discussions sense agressió física (16,0%).

POLICONSUM

A la Taula XIII.1 es mostren les relacions entre els consums de diferents substàncies. Per a l'alcohol i el cànnabis s'han utilitzat les prevalences de consum més recent: als últims 12 mesos. Per al tabac i la resta de substàncies, de consum menys freqüent, s'han utilitzat les prevalences de consum 'alguna vegada'.

TAULA XIII.1 RELACIÓ DE CONSUM DE LES DIFERENTS SUBSTÀNCIES (proporció de consumidors de la substància [fila] que també consumeixen la substància [columna])

	POLICONSUM									
(% horitzontal)	Tabac	Alcohol	Cànnabis	Cocaïna	Èxtasi	Tranq.	Heroïna	Speed	Al·lucinògens	S. volàtils
· Tabac	100,0	94,6	77,9	19,8	10,8	11,9	1,1	10,3	12,5	8,4
· Alcohol	44,2	100,0	52,7	11,1	6,0	8,6	0,7	5,5	6,8	5,2
· Cànnabis	66,9	96,8	100,0	20,0	10,7	10,4	1,4	10,0	12,3	8,4
· Cocaïna	82,0	98,6	96,5	100,0	45,1	19,6	5,1	42,9	39,4	13,3
· Èxtasi	82,8	99,2	95,5	83,7	100,0	23,9	7,0	62,1	46,2	18,2
· Tranquil·litzants	57,5	88,9	58,7	23,0	15,1	100,0	3,9	13,9	17,5	13,2
· Heroïna	67,6	93,7	94,4	73,7	54,4	47,6	100,0	65,1	71,4	31,3
· Speed	84,8	97,6	95,6	85,6	66,7	23,6	9,0	100,0	56,4	20,5
· Al·lucinògens	81,3	94,8	93,7	62,0	39,1	23,6	7,8	44,7	100,0	17,0
· S. volàtils	72,3	94,6	83,9	27,6	20,3	23,4	4,5	21,3	22,3	100,0

En una anàlisi purament descriptiva, hem ressaltat les relacions de consum que superen el 30%. S'hi observa que el d'heroïna, en especial, i els de cocaïna, èxtasi, speed i al·lucinògens porten aparellat el consum de gran part de la resta de les substàncies, principalment d'alcohol, tabac i cànnabis.

Aquestes tres substàncies (alcohol, tabac i cànnabis) semblen presentar una relació mútua, en el sentit que el consum de qualsevol de les tres implica en gran manera el consum de les altres dues. A més, junt amb els tranquil·litzants i les substàncies volàtils, són les drogues que menys semblen estar determinades pel consum de les altres drogues.

OPINIONS SOBRE EL CONSUM DE DROGUES

XIV.1. Risc percebut davant diverses conductes de consum

El risc percebut s'ha mesurat a través de la percepció dels escolars dels possibles problemes, de salut o de qualsevol altre tipus, associats al consum de diferents substàncies mitjançant 13 conductes concretes de consum proposades al qüestionari. A la Taula XIV.1 es recull la proporció d'estudiants que pensa que una determinada conducta pot causar bastants o molts problemes.

Els consums d'heroïna, cocaïna i èxtasi són percebuts com els més problemàtics. Això no obstant, cal destacar la notable diferència que es fa a la valoració del consum de les diferents substàncies, segons que sigui esporàdic o habitual.

TAULA XIV.1 RISC PERCEBUT DAVANT EL CONSUM DE DROGUES
 (proporció d'estudiants que pensen que aquesta conducta pot causar bastants o molts problemes)

	CONSUMIR-NE ALGUNA VEGADA	CONSUMIR-NE HABITUALMENT
· Tabac (a)	-	71,7
· Alcohol (b)	-	44,8
· Alcohol (c)	-	40,4
· Cànnabis	25,7	70,0
· Tranquil·litzants	27,8	71,2
· Èxtasi	59,0	84,0
· Cocaïna	61,2	84,4
· Heroïna	66,6	84,6

(a) Fumar un paquet de tabac diari

(b) Prendre 5 o 6 canyes o copes, el cap de setmana

(c) Prendre 1 o 2 canyes o copes cada dia

La percepció dels problemes associats a les diferents substàncies és més dispar en el consum alguna vegada que en l'habitual, on els índexs es mantenen més homogenis. Les conductes que s'associen a menys problemes són el d'alcohol (en les seves dues categories) i, sobretot, el consum esporàdic de cànnabis i tranquil·litzants, encara que es destaca que el risc associat al consum habitual de tabac (consum d'un paquet diari) és superior al que s'associa a la presa habitual d'alcohol i al consum esporàdic de qualsevol droga il·legal de les analitzades.

El risc percebut va més associat a la freqüència de consum que al tipus de substància, fins al punt que el risc percebut del consum habitual de qualsevol de les substàncies considerades, fins i tot de tranquil·litzants, és més alt que el consum esporàdic de substàncies com la cocaïna o l'heroïna, exceptuant el consum habitual d'alcohol, al qual s'associa un baix risc.

Les noies perceben més risc associat al consum habitual de totes les substàncies analitzades que els nois. No obstant això, el risc percebut no sembla estar associat a l'edat de l'enqu Coastat.

Les raons per les que el consum de les diferents drogues pot suposar problemes s'han analitzat per a cada una de les substàncies. En general, el que el seu consum tingui efectes negatius per a la salut, en primer lloc, i el que creïn addicció, en segon lloc, són les raons declarades més freqüentment.

TAULA XIV.2 RAONS PER LES QUALS EL CONSUM DE LES DIFERENTS SUBSTÀNCIES POT SUPOSAR PROBLEMES

	TABAC	ALCOHOL	CÀNNABIS	RESTA IL·LEGALS
Efectes per a la salut	92,3	75,4	78,2	91,0
Crea addicció	80,4	48,7	66,6	71,2
Provoca accidents	-	70,3	-	-
Destruïx l'individu	-	-	64,5	78,8
Problemes familiars	16,1	32,7	37,4	49,5

Cal destacar que aquestes dues raons obtenen els seus valors més alts en relació amb el consum del tabac (92,3 i 80,4%, respectivament), fins i tot per sobre aquest últim aspecte (crear addicció), dels valors obtinguts per les substàncies il·legals.

Respecte a l'alcohol, el fet que el seu consum provoqui molts accidents (de trànsit, laborals...) es configura com la segona raó principal per evitar-lo, amb un 70,3%, després dels efectes negatius per a la salut (75,4%) i per la possible addicció que pot crear, esmentada pel 48,7%.

Entre les raons per les que el consum de cànnabis pugui suposar problemes, el fet que destrueixi l'individu (64,5%) cobra una importància significativa pel darrere de les conseqüències sobre la salut (78,2%), esmentades anteriorment com a primeres raons per a les substàncies legals, i del fet que creï addicció (66,6%).

Per a la resta de substàncies il·legals (cocaina, heroïna, *speed* i amfetamines, al·lucinògens, èxtasi i altres substàncies similars) són també els problemes de salut els més destacats pels estudiants (91,0%), seguit de la possibilitat que destrueixin l'individu (78,8%) i la possible addicció (71,2%).

Entre els estudiants no consumidors de les substàncies il·legals, les principals raons assenyalades per no consumir-ne són que perjudicarien la seva salut física i mental (59,5%) i que se senten bé i no consideren necessari consumir-les (53,7%), seguides per les conviccions personals de tipus moral (24,4%). El tenir un lleure alternatiu al consum de drogues i els possibles problemes personals, familiars o laborals que podria ocasionar prendre'n són al·legades per un 17,2 i un 13,3% dels estudiants d'entre 14 i 18 anys, respectivament, com a principals raons del no consum. Les raons del no consum relatives a la salut són tingudes en compte per proporcions equivalents entre nois i noies. Al contrari, no considerar necessari l'ús d'aquestes substàncies per sentir-se bé és esmentat com a raó de no consum de forma bastant més habitual entre les noies (59,3%) que entre els nois (48,4%) i, al contrari, les conviccions personals de tipus moral són més tingudes en compte pels nois (27,8%) que per les noies (20,7%).

XIV.2 Aprovació/rebuig de determinades conductes de consum

Per a les mateixes situacions recollides a l'apartat anterior, es va qüestionar els escolars sobre el nivell de rebuig que originaven. A la Taula XIV.3 figuren els resultats obtinguts.

TAULA XIV.3 GRAU DE REBUIG DE CERTES CONDUCTES DE CONSUM
(proporció d'estudiants que rebutja cada conducta)

	CONSUMIR-NE ALGUNA VEGADA	CONSUMIR-NE HABITUALMENT
· Tabac (a)	-	40,6
· Alcohol (b)	-	32,9
· Alcohol (c)	-	36,8
· Cànnabis	35,9	61,1
· Tranquil·litzants	32,6	68,6
· Èxtasi	70,5	85,1
· Cocaïna	70,1	85,0
· Heroïna	76,0	86,3

(a) Fumar un paquet de tabac diari

(b) Prendre 5 o 6 canyes o copes, el cap de setmana

(c) Prendre 1 o 2 canyes o copes, cada dia

Novament l'heroïna, l'èxtasi i la cocaïna sobresurten per originar més rebuig. Això no obstant, cal fer-hi diverses matisacions. D'una banda, tornen a sorgir diferències significatives segons el consum sigui esporàdic o habitual, en la mateixa línia que comentàvem per a la percepció de problemes associats: en el rebuig preval més la freqüència de consum que el tipus de drogues consumides i el consum esporàdic és significativament menys rebutjat que l'habitual.

Una conclusió important és que el consum habitual de totes les substàncies és associat a molts problemes per un percentatge superior de joves que els que el rebutgen, mentre que el seu consum esporàdic és més rebutjat que associat a problemes.

XIV.3. Disponibilitat percebuda

L'accessibilitat a les diferents substàncies incloses en l'enquesta s'analitza a través de la dificultat percebuda pels escolars per aconseguir-les, en el cas de voler fer-ho. A la Taula XIV.4 figura la proporció d'estudiants que diuen que els resultaria molt fàcil o relativament fàcil accedir-hi.

TAULA XIV.4 **DISPONIBILITAT PERCEBUDA DE DIFERENTS SUBSTÀNCIES**
 (proporció d'estudiants que pensen que seria relativament fàcil
 o molt fàcil aconseguir cada substància)

	DISPONIBILITAT PERCEBUDA
· Alcohol	84,6
· Tranquil·litzants	54,7
· Cànnabis	67,1
· Cocaïna	35,5
· Heroïna	21,9
· <i>Speed</i> i amfetamines	30,7
· Èxtasi o altres drogues de disseny	32,2
· Al·lucinògens	31,5
· Substàncies volàtils	36,6

A part de l'alt grau de disponibilitat percebuda de l'alcohol (84,6%), com era d'esperar d'altra banda, destaca l'accessibilitat al cànnabis (67,1%) i els tranquil·litzants: un 54,7% declara que li seria molt fàcil o relativament fàcil aconseguir-los.

D'entre la resta, les substàncies volàtils i la cocaïna són les drogues amb més disponibilitat percebuda (36,6 i 35,5%, respectivament). Èxtasi, al·lucinògens i *speed* i amfetamines conformarien el tercer grup amb un percentatge de disponibilitat percebuda (molt o relativament fàcil) entre el 30% i el 33%. Destaca, finalment, l'heroïna que, encara que sigui la droga amb menys disponibilitat percebuda, un 21,9% de la població de referència diu que li seria molt fàcil o relativament fàcil aconseguir-la.

INFORMACIÓ REBUDA SOBRE EL CONSUM DE DROGUES

Quan es pregunta als joves si se senten prou informats en relació amb el consum de drogues i els efectes i problemes associats, un 49,2% declara que se sent perfectament informat, un 38,0% està prou informat, un 10,1% que només a mitges i un 2,7% que se sent mal informat. Aquestes xifres es representen a la Taula XV.1.

TAULA XV.1

INFORMACIÓ REBUDA SOBRE EL CONSUM DE DROGUES

	INFORMACIÓ REBUDA
· Perfectament informats	49,2
· Suficientment informats	38,0
· Informats a mitges	10,1
· Mal informats	2,7

Els grups d'estudiants que declaren més freqüentment considerar-se mal informats són els de 15 anys (4,4%) i els nois (2,9%, davant el 2,5% de les noies).

Respecte a les principals vies d'informació, totes les propostes tenen rellevància, encara que els organismes oficials (26,7%) és l'única que queda per sota del 30%. Òbviament, hi ha diferències entre les vies utilitzades, les més habituals són les xerrades o cursos sobre el tema (61,7%), els mitjans de comunicació (60,4%), pares i germans (56,3%) i els professors (56,0%). Els amics obtenen un percentatge del 49,6%, els llibres o fullets un 44,0%, els familiars diferents a pares i germans un 33,3%, i les persones que han tingut contacte amb les drogues un 30,5%.

La informació rebuda per aquestes vies és valorada positivament pel 87,1% dels estudiants: un 49,7% la jutgen com a molt útil i un 37,4% com a bastant útil. Només un 6,8% la valora com a poc útil i un 1,9% com a gens útil.

Les vies més utilitzades no són les considerades com les més idònies per rebre una millor i més objectiva informació. Així, entre les més adequades i objectives -segons els estudiants- destaquen el poder rebre informació de persones que han tingut contacte amb les drogues (42,1%) i a través de xerrades i cursos sobre el tema, considerada idònia pel 41,2%. Els mitjans de comunicació (36,5%), els pares i germans (32,7%) i els organismes oficials (30,2%) són considerats després.

Una altra qüestió d'interès inclosa al qüestionari es destinava a conèixer si s'havia rebut informació o tractat a classe el tema del consum de drogues. El 79,1% dels estudiants hi respon afirmativament. Les formes més freqüents d'abordar aquestes qüestions han estat: conferències o xerrades (67,4%), fullets i publicacions (28,9%), discussions en petits grups (22,7%) i classes dins del programa escolar (21,1%).

Finalment, les actuacions preventives en relació amb el consum de drogues jutjades com a més necessàries pels estudiants d'edats compreses entre els 14 i els 18 anys són les xerrades i reunions als centres educatius (72,7%), l'edició de vídeos i pel·lícules sobre el tema (43,9%), oferir altres formes de diversió per als joves (39,0%) i la inclusió de temes sobre drogues als programes educatius (37,5%). Les campanyes en els mitjans de comunicació i l'edició de fullets informatius es jutgen com a actuacions més necessàries en el 31,2 i 28,2% dels casos, respectivament.

D'altra banda, també s'ha tractat d'avaluar el nivell de coneixement que els estudiants tenien de l'existència de les diferents substàncies tractades al qüestionari abans del seu emplenament.

CONEIXEMENT PREVI DE LES DIFERENTS SUBSTÀNCIES

	NIVELL DE CONEIXEMENT			
	No n'havia sentit a parlar	N'havia sentit a parlar	Me l'havien ofert	L'he consumit
· Begudes alcohòliques	1,1	10,3	6,7	82,0
· Tranquil·litzants o pastilles per dormir	7,4	67,3	6,3	19,0
· Cànnabis	2,5	32,8	14,1	50,5
· Cocaïna	4,1	70,8	14,3	10,7
· Heroïna	5,2	84,3	8,8	1,7
· <i>Speed</i> o amfetamines	10,5	72,5	11,1	5,9
· Èxtasi o altres drogues de disseny	6,5	76,8	10,7	6,0
· Al·lucinògens	9,9	72,7	10,1	7,3
· Substàncies volàtils	19,6	67,3	7,2	5,8

Entre les substàncies il·legals, la més coneguda és el cànnabis: tan sols un 2,5% dels estudiants enquestats va declarar no haver sentit a parlar-ne anteriorment, a l'enquesta. Tanmateix, aquest alt nivell de coneixement de la substància sembla estar associat a un nivell més alt de consum, ja que de la resta de substàncies il·legals, menys consumides, n'han sentit a parlar sense haver-les consumit més freqüentment que el cànnabis. Al contrari, les substàncies volàtils es mostren com les substàncies menys conegudes, ja que un 19,6% dels enquestats va declarar no haver-ne sentit a parlar mai.

ENTORN SOCIAL

Respecte al consum de drogues, a l'entorn social dels estudiants i al seu grup d'iguals, els resultats d'aquesta enquesta mostren que un 62,3% declara que tots o la majoria dels seus amics o companys han pres begudes alcohòliques i un 55,6% ha consumit tabac durant l'últim mes. El consum d'alcohol en el grup d'amics no tan sols és freqüent, sinó també intens, ja que el 27,9% dels enquestats va declarar que tots o la majoria dels components del seu grup s'havien emborratxat en els darrers 30 dies.

Entre les drogues il·legals, tan sols el consum de cànnabis sembla estar estès als grups d'amistats dels joves: el 29,3% va declarar que tots o la majoria dels seus amics o companys n'havien consumit durant l'últim mes.

TAULA XVI.1 CONSUM DE DROGUES AL GRUP D'IGUALS DURANT ELS ÚLTIMS 30 DIES (percentatge d'estudiants que declaren que tots o la majoria dels seus amics o companys adopten les següents actituds de consum)

	%
· Han fumat tabac	55,6
· Han pres begudes alcohòliques	62,3
· S'han emborratxat	27,9
· Han pres tranquil·litzants / pastilles per dormir	2,5
· Han consumit cànnabis	29,3
· Han consumit cocaïna	4,9
· Han consumit heroïna	2,0
· Han consumit <i>speed</i> / amfetamines	2,8
· Han consumit èxtasi o altres drogues de disseny	2,7
· Han consumit al·lucinògens	2,8
· Han inhalat substàncies volàtils	2,2

Davant d'un problema important, els estudiants de 14 a 18 anys ho confien fonamentalment a les seves amistats (71,8%), més freqüentment entre les noies

(82,7% de menció) que entre els nois (61,9%). La confiança en aquest sentit és més gran en les mares que en els pares: en el 42,9% dels casos, són les mares a qui es conta els problemes d'importància i tan sols en un 22,6% als pares. Aquest percentatge s'eleva considerablement entre els nois, per als qui el pare és la persona amb qui comparteixen els problemes (28,3% dels nois, davant el 16,4% de les noies). Xifres més similars obtenen les parelles i els germans: 24,0 i 20,5%, respectivament. Finalment, cal destacar que el 5,9% dels estudiants enquestats va declarar no compartir els seus problemes amb ningú, especialment els nois (8,5%, davant el 3,0% de les noies).

Un 77,8% dels estudiants declara que les relacions que mantenen amb els seus pares són bastant o molt bones: el 35,1% va declarar que eren molt bones i el 42,7% bastant bones. Només el 3,7% va qualificar-les com bastant dolentes o molt dolentes.

El grau de satisfacció dels estudiants enquestats amb la marxa dels seus estudis es podria qualificar de "mitjà": els qui van declarar estar molt insatisfets i molt satisfets amb la seva marxa (8,9 i 13,3%, respectivament) són similars, encara que els qui van declarar estar bastant insatisfets són menys freqüents (20,5%) que els qui estaven bastant satisfets (27,5%). Un 29,8% va declarar no estar ni satisfet ni insatisfet. La màxima satisfacció amb els estudis referida és superior entre els estudiants de centres privats concertats (14,0%).

Un 27,2% dels joves d'entre 14 i 18 anys se senten bastant o molt aclaparats i en tensió amb certa freqüència, en especial els estudiants de Batxillerat (32,3%) i els de 16 anys (29,8%). Un 23,3% va declarar tenir la sensació de no poder superar les seves dificultats bastant o molt freqüentment i el 21,7% declara haver perdut bastant o molt la confiança en si mateix.

El 46,4% dels estudiants enquestats va declarar estar bastant o molt satisfet, en el moment actual de les seves vides, encara que un 17,8% estava bastant insatisfet i un 8,3% molt insatisfet.

L'actitud dels pares respecte al consum de les diferents substàncies analitzades per part dels seus fills és relativament permissiva, en relació amb l'alcohol i el tabac, encara que l'actitud es torna més prohibitiva en referir-se al consum de cànnabis i, especialment, a la resta de substàncies il·legals: d'uns percentatges del 14,8 i del 22,2% de prohibició absoluta de consumir alcohol i tabac, respectivament, es passa al 59,8% de prohibició absoluta referida al consum de cànnabis i al 85,9% al de la resta de drogues. L'actitud dels pares es mostra més restrictiva per regla general entre els més joves i, malgrat que amb el tabac la permissivitat és més alta amb les noies, en el consum d'alcohol, de cànnabis i d'altres substàncies, els pares semblen mostrar-se lleugerament més permissius amb els fills que amb les filles.

METODOLOGIA: FITXA TÈCNICA

XVII.1 Població de referència

La població de referència utilitzada per a l'Enquesta sobre drogues a la població escolar és el conjunt d'estudiants catalans de 14 a 18 anys. D'acord amb els diferents tipus d'ensenyament existents l'any 2004, el marc poblacional el constitueixen el conjunt d'estudiants d'ensenyaments mitjans: cursos 3r i 4t d'ESO, 1r i 2n de Batxillerat, i CFGM. Segons els límits d'edat establerts a la població de referència, quedarien fora del marc poblacional els cursos 1r i 2n de l'ESO.

XVII.2 Disseny mostral

Mides mostrals

La recollida de qüestionaris de camp ha estat de 2.880 formularis. D'aquests, s'han eliminat els qüestionaris en blanc i s'han anul·lat els erronis o els mal emplenats. Després de procedir a l'exclusió dels estudiants de 19 anys i més, així com a la depuració de la resta de qüestionaris, la mostra efectiva obtinguda ha estat de 2.831, en 70 centres i 140 aules, que suposa finalment una mitjana de 20,2 qüestionaris vàlids per aula.

Tipus de mostreig i unitats mostrals

El tipus de mostreig utilitzat és el de conglomerats bietàpic amb estratificació de les unitats de primera etapa. Aquestes estan constituïdes pels centres i les de segona etapa per les aules o grups d'alumnes. El criteri seguit ha estat no establir submostreig a l'aula, perquè complicaria el disseny i el procés d'estimació en haver de preveure un factor d'elevació afegit; per això, la millor opció possible va ser aplicar el qüestionari a tots els alumnes de les aules seleccionades.

El criteri d'estratificació ha estat la titularitat del centre (públic/privat). L'assignació mostral es va realitzar mitjançant afixació de compromís entre la uniforme i la proporcional per assegurar un mínim d'estudiants per a cada tipus d'ensenyament (2n cicle d'ESO, Batxillerat i CFGM).

El mètode de selecció de les unitats mostrals ha estat el següent:

- Primera etapa (centres): Aleatori estratificat per titularitat
- Segona etapa (aules): Probabilitat igual a cada centre
- Nombre d'aules per centre: Dues i tres.

A continuació, es mostra la mida de l'univers (nombre d'alumnes) disgregats per titularitat del centre d'estudis i tipus d'estudis cursats.

TAULA XVII.1 DISTRIBUCIÓ DE L'UNIVERS SEGONS LA TITULARITAT DE CENTRE I EL TIPUS D'ESTUDIS		
	Recompte	%
Titularitat del centre		
Públic	153.264	61,6
Privat	12.326	5,0
Concertat	83.383	33,5
Tipus d'estudis		
ESO	129.231	51,9
Batxillerat	87.083	35,0
CFGM	32.659	13,1
Total	248.973	100,0

Les distribucions de la mostra teòrica i real, segons el tipus de centre, edat, sexe, nivell educatiu es mostren a continuació a la Taula XVII.2, on es reflecteix, a part del recompte de cada categoria, el percentatge que cada una d'elles representa respecte al

total de la mostra, tant per a les dades ponderades com per a les dades sense ponderar:

TAULA XVII.2 DISTRIBUCIÓ DE LA MOSTRA TEÒRICA I REAL SEGONS LA TITULARITAT DEL CENTRE, L'EDAT, EL SEXE I EL TIPUS D'ESTUDIS

	Recompte	% ponderats	% no ponderats
Titularitat del centre			
Públic	1.446	61,4	51,1
Privat	179	4,9	6,3
Concertat	1.206	33,6	42,6
Edat			
14 anys	301	20,4	10,6
15 anys	732	23,5	25,9
16 anys	1.234	35,3	43,6
17 anys	439	15,2	15,5
18 anys	125	5,6	4,4
Sexe			
Nois	1.425	52,7	50,3
Noies	1.406	47,3	49,7
Tipus d'estudis			
ESO	1.338	53,2	47,3
Batxillerat	1.312	35,6	46,3
CFGM	181	11,2	6,4
Total	2.831	100,0	100,0

XVII.2 Desenvolupament del treball de camp

Les dates de començament del treball de camp han estat determinades, principalment, per la celeritat amb què les diferents conselleries han gestionat la tramesa o la preparació de la carta, on s'explicaven els objectius de l'estudi i s'hi sol·licitava la col·laboració; aquesta ha estat remesa per correu als centres educatius que conformaven la mostra titular. Sense complir aquest requisit previ, la sortida a camp no era aconsellable, ja que els responsables dels centres demanaven aquell document oficial.

A Catalunya, les tasques de camp es començaren el 14 de maig i es concloueren el 8 de juny.

La resposta i la col·laboració per part dels responsables als centres han estat excel·lents, sense que hàgim observat cap diferència entre els públics i els privats.

Respecte a la negativa per part dels centres per realitzar les enquestes, ens hem trobat amb un percentatge del 10,0% de substitucions. El motiu principal ha estat la impossibilitat d'encaixar dia i hora per a l'emplenament del qüestionari, ja que tenien feta la seva planificació de cara als exàmens finals i van optar per no alterar aquest calendari. Realment, aquesta situació l'hem trobat a la majoria dels col·legis però, afortunadament, en un 90,0%, s'ha aconseguit que el centre fes un buit per realitzar l'enquesta. A més, no hi ha hagut negatives per no voler col·laborar o per desconfiança amb l'ús de les dades. Les negatives, com s'ha apuntat, han estat degudes a un problema de dates.